

ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIE

Kortenberg,

Leuvensesteenweg 346

conceptverslag

Bree, 15-06-2014

HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg
Grauwe Torenwal 6/00/1
B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018
e-mail: rik@konijnenburg.com

Haast-rapport 2014-04 / OE project 2014-178 / wettelijk depot: D/2014/12654/04
verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R. , CLAESEN, J., DONDEYNE, S., Archeologische prospectie Kortenberg,
Leuvensesteenweg, HAAST-rapport 2014-04, Bree, 2014 D/2014/12654/04

In opdracht van:
MOGRO nv
Sint-Guduladreef 52A
B-1785 Hamme- Merchtem
Contact: Philippe Moris
philmorisnr1@hotmail.com

Site:

Vergunningsnummer: Vlaams Agentschap Onroerend Erfgoed: 2014-178

Datum aanvraag: 11 april 2014
Datum vergunning: 05/05/2014

Terreinonderzoek:
Leidend archeoloog: Rik van de Konijnenburg (vergunninghouder)
Archeologen: Jan Claesen
Bodemkundigen: dr. Stefaan Dondeyne

Grondwerken: Van der Eycken Trans

Auteur: Rik van de Konijnenburg

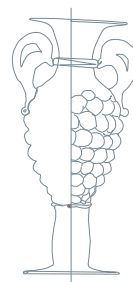
© 2014 HAAST bvba, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)
Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2014/12654/04

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Inhoudsopgave

Administratieve Fiche	5
1. Inleiding	9
a) het project waarbinnen de prospectie is uitgevoerd met projectcode	9
b) begin- en einddatum van de periode waarin het onderzoek heeft plaatsgevonden	9
c) de organisatie van het archeologische onderzoek en de naam van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep in de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt	10
2. Beschrijving van de vindplaats	10
2.1. de vindplaatsgegevens met vermelding van gemeente, plaats, toponiem, minimaal 4 xy- Lambertcoördinaten en alle bekende identificatiecodes	10
2.2. de topografische ligging van de vindplaats door middel van een situatiekaart van de vindplaats op basis van een topografische kaart.	11
2.3. een korte bespreking van de vindplaats in zijn archeologisch-historische context	11
2.4 de Huidige toestand op het terrein	12
2.4. de landschappelijke ligging, inclusief bodemkundige of geologische situering, grondgebruik en fysisch-geografische (literatuur)gegevens over de archeoregio	13
Bodemkundige situering	13
2.5. een projectie van het proefsleuvenonderzoek op het bouwplan	14
2.6. een projectie van het proefsleuvenonderzoek op het kadasterplan	15
3. archeologische voorkennis	16
3.1. een omschrijving van desktop-voorstudie, consultatie en interpretatie van de Centrale Archeologische Inventaris inbegrepen	
3.1.1. De Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (Graaf de Ferraris - 1772 - 1775)	16
3.1.2. Uittreksel uit de Popp – kaart (1842 – 1879)	16
3.1.3. Uittreksel uit de Atlas van Buurtwegen (ca. 1850-1856)	17
3.1.4. Uittreksel uit de Vandermaelenkaart (ca. 1846-1854)	17
3.1.5. Centraal Archeologische Inventaris	17
3.1.6. Conclusie	17
4. de onderzoeksopdracht	19
4.1. Het geomorfologisch en bodemkundig onderzoek (dr. S. Dondeyne, bodemkundige)	19
4.1.1 Geomorfologische en bodemkundige context	19
4.1.2. Bespreking van de bodemprofielen	20
4.1.3. Bijlage	21
4.1.3.1. Gedetailleerde profielbeschrijving	21
4.2. Proefsleuvenonderzoek	26
4.2.1. De vrijgelegde oppervlakte:	27
4.2.2. Beschrijving van de proefsleuven:	27
5. Besluit	34
6. Evaluatie	34
7. Beantwoording van de onderzoeksvragen:	35
8. Advies aan de toezichhoudende overheid:	35
9. Bijlagen	36

Administratieve Fiche

Administratieve gegevens;	
a) naam van de opdrachtgever;	Mogro nv, Sint-Guduladreef 52a - 1785 Hamme-Merchtem
b) de naam van de uitvoerder, hetzij het bedrijf, de instelling of de privépersoon;	HAAST bvba, Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1 - 3960 Bree
c) de naam vergunninghouder;	Rik van de Konijnenburg
d) beheer en de plaats van de geregistreerde data en opgravingsdocumentatie;	Grauwe Torenwal 6/00/1 - 3960 Bree
e) het beheer en de plaats van de vondsten en stalen;	Grauwe Torenwal 6/00/1 - 3960 Bree
f) projectcode;	2014-178
g) de vindplaatsnaam;	Kortenbergh, Leuvensesteenweg (huisnr: 346)
h) de locatie met vermelding van provincie, gemeente, deelgemeente, plaats, toponiem en minimaal 4 xy-Lambertcoördinaten;	Provincie: Vlaams - Brabant Gemeente: Kortenbergh Deelgemeente: Kortenbergh Toponiem: Kloosterveld Lambertcoördinaten:
i) het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje;	Perce(e)l(en) : 268B, 269B, 271S, 272C, 273B2, 273D2, 273C2, 274H; na startvergadering gewijzigd in: 268B partim, 269B partim, 271S partim, 272C partim, 273B2, 273D2, 273C2, 274H
j) een kaart van het onderzoeksgebied op basis van de topografische kaart op schaal 1:10.000, maar meer in detail, afhankelijk van de grootte van het projectgebied;	Kaart: cfrt infra
k) de begin- en einddatum van de uitvoering van het onderzoek;	Donderdag 12/06/2014
l) Actueel Bodemgebruik	braak liggend perceel, deels bebouwd -gesloopte panden, aangelegde trainingsparcours voor (spring)paarden.
m) Terreinoppervlakte	Ca. 1 ha
1° een omschrijving van de onderzoeksopdracht;	
a) een verwijzing naar de bijzondere voorwaarden, die zijn opgenomen in de vergunning;	Reden van de opgraving ¹ : Gelet op de locatie van het projectgebied op een zuid gerichte helling van een klein maar dominerend heuvellichaam; Gelet op de Ideale bodemomstandigheden (droge leembodem); Gelet op de gekende Romeinse aanwezigheid in Kortenbergh af te leiden oa. uit het

¹ **Overgenomen uit** Aanvraag advies archeologie in het kader van de reguliere procedure binnen de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, brief aan de gemeente Kortenbergh, dd. 29/11/2013 met kenmerk 4.002/24055/99.42.

	Romeinse perceleringspatroon (centuriato); gelet op de aard en de omvang van de voorziene werken; gelet op het feit dat in voorliggende stedenbouwkundige / verkavelingsvergunningaanvraag door de bouwheer/ontwikkelaar niet wordt aangegeven dat de te ontwikkelen terreinen gelegen zijn in een reeds verstoorde zone; is het agentschap Onroerend Erfgoed dan ook van oordeel dat het terrein nog niet geroerd is en dus archeologisch erfgoed kan bevatten dat vernield zal worden bij de uitvoering van de werken
b) een omschrijving van de archeologische verwachtingen;	Cfrt supra, punt a)
c) de wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot het onderzoeksgebied;	<p>Hierbij moeten minimaal volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding? - Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? - Zijn er tekenen van erosie? - In hoeverre is de bodemopbouw intact? - Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving. - Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen? - Hoe is de bewaringstoestand van de sporen? - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren? - Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? - Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja; <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden? ▪ Wat is de omvang? ▪ Komen er oversnijdingen voor? ▪ Wat is het, geschatte, aantal individuen? - Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats? - Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats? - Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen? - Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven: <ul style="list-style-type: none"> ○ Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek? ○ Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek? - Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? - Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
d) de doelen en wensen van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep in de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt;	Op het terrein zal een woonzorgcentrum en serviceflats gerealiseerd worden.
e) eventuele randvoorwaarden;	

2° eventuele raadpleging van specialisten;	Bodemkundige
Overdracht vondsten / opgravingsarchief	HAAST bvba, Grauwe Torenwal 6/00/1, 3960 Bree
Verslag: Digitale en analoge kopieën	Dhr. Philippe Moris, Mogro nv, Sint-Guduladreef 52a - 1785 Hamme-Merchtem
	Dhr. Steven MORTIER / Werner WOUTERS Erfgoedconsulent Agentschap Onroerend Erfgoed Phoenixgebouw 8 ^{ste} verdieping Koning Albert II-laan 19, bus 5 B-1210 Brussel - Tel. 02 553 16 50 (2 exemplaren)
	Marc Brion Agentschap Onroerend Erfgoed Dirk Boutsgebouw Diestsepoort 6 bus 94, B-3000 Leuven
	KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE WETTELIJK DEPOT Keizerslaan, 4 – 1000 Brussel (2 exemplaren)
	Gemeente Kortenberg, Dr. V. de Walsplein 30, 3070 Kortenberg
Toezichthoudende overheid	Vlaamse Overheid, Agentschap Onroerend Erfgoed Afdeling Vlaams - Brabant Dhr Marc Brion Dirk Boutsgebouw Diestsepoort 6 bus 94, B-3000 Leuven

1. Inleiding

a) het project waarbinnen de prospectie is uitgevoerd met projectcode

In Kortenbergh, op een terrein gelegen tussen de Leuvensesteenweg, met inbegrip van huisnummer 346, en de Minneveldstraat, dient een prospectie te worden uitgevoerd omwille van Bijzondere Voorwaarden, uitgevaardigd door het Agentschap Onroerend Erfgoed, gekoppeld aan de bouwvergunning voor het bouwen een woonzorgcentrum en serviceflats. Het project kreeg de code HAAST 2014-178 (verwijzend naar de vergunning uitgereikt door het Agentschap Onroerend Erfgoed, op naam van R. van de Konijnenburg, 2014-178)

b) begin- en einddatum van de periode waarin het onderzoek heeft plaatsgevonden

Op 15 mei werd een startvergadering gehouden waarop aanwezig waren dhr. Marc Brion, erfgoedconsulent, Jan Claesen voor Rik van de Konijnenburg, vergunninghoudend archeoloog en dhr. Philippe Moris voor Mogro bvba.

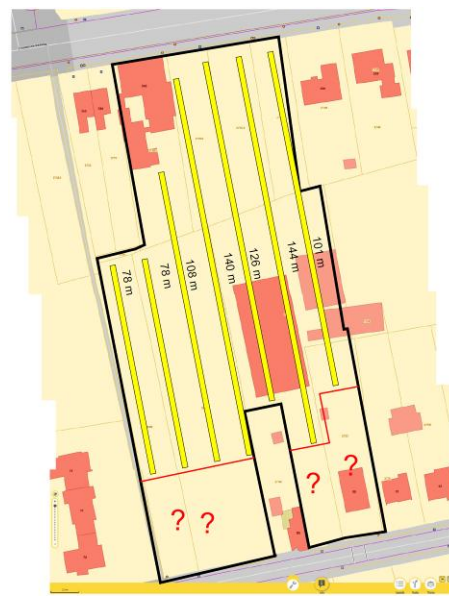
Afgesproken werd dat:

- Het terrein wordt momenteel opgeruimd. De houten skeletbouw dient nog afgebroken te worden.
- De betonplaten mogen pas na het onderzoek geruimd worden.
- De 6 bomen aan de Leuvensesteenweg dienen behouden te blijven.
- Het onderzoek zal worden aangevat na de afbraak van de houten skeletbouw, vermoedelijk eind mei. De lengte (omvang) van de proefsleuven mag en kan aangepast worden op het terrein op basis van het aantreffen van eventuele recente verstoringen (bouwpuin, piste, funderingsrestanten etc.)
- Er werd ook melding gemaakt van de mogelijke aanwezigheid van restanten van serres en de bijhorende infrastructuur.
- Het sleuvenplan werd goedgekeurd, (zie bijgevoegd plan). De afbakening van het terrein is juist. De delen onder vraagteken zijn niet in eigendom.

1: Afbakening zoals toegevoegd aan de Bijzondere voorwaarden <> 2: Afbakening zoals afgesproken op de startvergadering (de perceeldelen met een vraagteken zijn niet in eigendom van de projectontwikkelaar).

1

2

Op 11 juni 2014 werd door bodemkundige dr. Stefaan Dondeyne, bodemkundige verbonden aan de KULeuven, een bodemkundig onderzoek uitgevoerd aan de hand van 2 profielputten. De prospectie met ingreep in de bodem werd uitgevoerd op 12/06/2014.

c) de organisatie van het archeologische onderzoek en de naam van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep in de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt

Conform de Bijzondere Voorwaarden werden op het terrein 11 proefsleuven gegraven, noord – zuid gericht, elk 2 meter breed met uitzondering van proefsleuf 10 die 4 meter breed werd gemaakt. De betonnenvloer naast de afgebroken manege werd onaangeroerd gelaten net zoals het achterliggende stukje grond waar enkele bomen dienden gespaard en een betonnen mestkuil werd aangetroffen.

2. Beschrijving van de vindplaats

2.1. de vindplaatsgegevens met vermelding van gemeente, plaats, toponiem, minimaal 4 xy-Lambertcoördinaten en alle bekende identificatiecodes

Het terrein is gelegen aan de Leuvensesteenweg in Kortenberg ter hoogte van huisnummer 346. Op de topografische kaart staat het toponiem “Kloosterveld” vermeld.

De geografische coördinaten, Lambert 72, verwijzen naar de zone waarin het onderzoeksgebied zich bevindt:

A:	162783.11 E - 175466.97 N
B:	162775.96 E - 175394.41 N
C:	162802.65 E - 175275.50 N
D:	162877.70 E - 175371.20 N
E:	162847.42 E - 175477.66 N

2.2. de topografische ligging van de vindplaats door middel van een situatietkaart van de vindplaats op basis van een topografische kaart.

2.3. een korte bespreking van de vindplaats in zijn archeologisch-historische context ²

Kortenbergh is een fusiegemeente die bestaat uit de deelgemeenten Kortenbergh, Erps-Kwerps, Everbergh en Meerbeek en de gehuchten Vrebos en Schoonaarde.

Op het grondgebied van Erps-Kwerps is een Romeinse villa opgegraven. Tevens vond men op de site een begraafplaats van de Franken. In 1095 erkende Gualgericus, bisschop van Kamerijk, het bestaan van de religieuze gemeenschap op de Curtenbergh. Daarom wordt 1095 als stichtingsdatum van Kortenbergh aanvaard. De abdij is ouder aangezien ze moest bestaan om erkend te kunnen worden. De kloosterlingen verhuisden in 1222 van de heuvel (de Curtenbergh) naar het dal aan het Minneveld waar nu nog steeds de Abdij van Kortenbergh is gevestigd.

De Heren van Cortenberg speelden een belangrijke rol in de geschiedenis van het Hertogdom Brabant. Met het Charter van Kortenbergh dat op 27 september 1312 in de abdij van Kortenbergh door hertog Jan II van Brabant werd getekend, werd de eerste keure op het Europees vasteland van die aard bezegeld, als tweede charter over de rechten van de burgers na de Magna Carta. Erps was, zeker sinds 1286, de hoofdplaats van een meierij.

De aanleg van een steenweg van 1706 tot 1709 was een belangrijke gebeurtenis in de groei van de gemeente, evenals de aanleg van de spoorweg in 1866. Op het einde van de negentiende eeuw werden in Kortenbergh en Erps-Kwerps door de nieuwe burgerij heel wat nieuwe villa's gebouwd, in Belle Epoque stijl met veelal typische torentjes.

² Bronnen: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Kortenbergh> en HEURCKMANS, K., 2008, Geschiedenis van Kortenbergh, Excursie in het katholieke Kortenbergh, onuitgegeven bachelorpapier raadpleegbaar op: http://doks.khieuven.be/doks/do/files/FiSe413e0ac71854e734011855f1947e09ab/eindwerk_geschiedenis%20van%20Kortenbergh.pdf?jsessionid=43271C555D4F4051562F28124650E0B5?recordId=SKHL413e0ac71854e734011855f1947e09aa

2.4. de Huidige toestand op het terrein

Het terrein omvat een leegstaand pand aan de leuvensesteenweg, huisnummer 346, het voormalig restaurant hertog Jan. Dit restaurant maakte deel uit van een groter complex; manège Hertog Jan Horse Riding Club II. Ten behoeve van de hippische activiteit werden openluchttrainingsparcours aangelegd, een overdekte hal en een aantal bijgebouwen.

Een fotografisch overzicht:

Het voormalig restaurant "Hertog Jan" aan de Leuvensesteenweg.

De voormalige overdekte manège en aanhorigheden gezien vanaf de parking aan de Leuvensesteenweg. Links (oost) van de overdekte hal staan een aantal stallen.

Het voormalig jumpingparcours

Het voormalig dressuurterrein tussen de parking en de overdekte manège

Luchtfoto (@geopunt.be, luchtfoto 2013) met daarop de verschillende elementen:

Het restaurant met achterliggend woonhuis

De verharde parking

Het dressuur terrein

Het jumping parcours

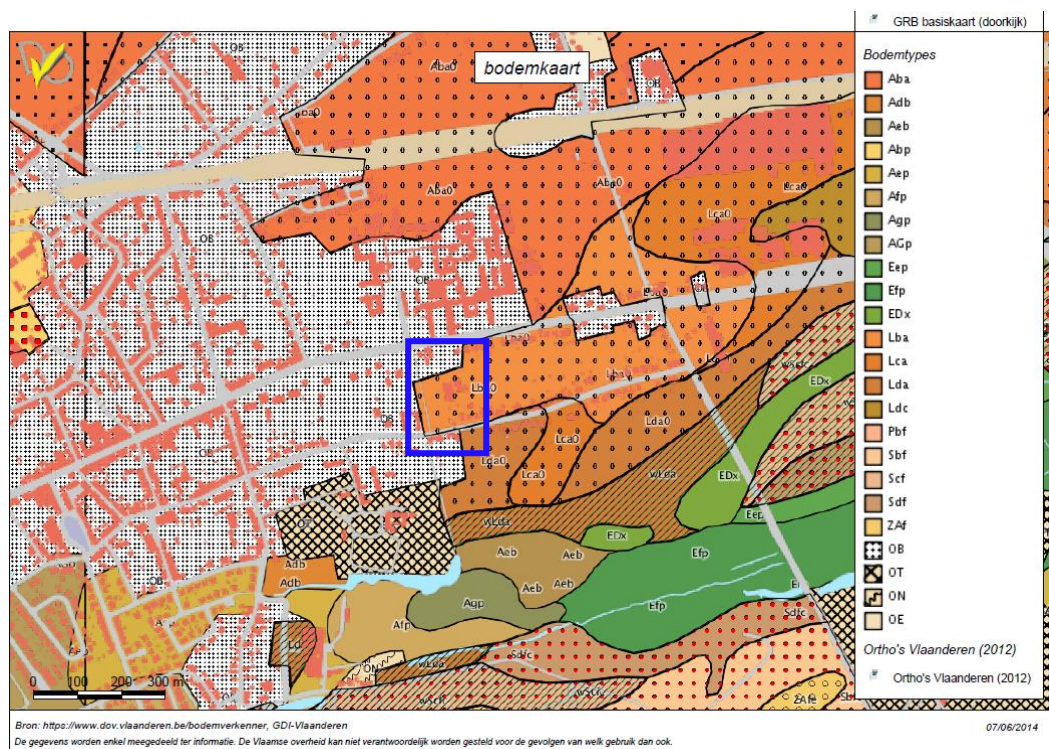
De overdekte hal

De stallen

2.4. de landschappelijke ligging, inclusief bodemkundige of geologische situering, grondgebruik en fysisch-geografische (literatuur)gegevens over de archeoregio

Bodemkundige situering

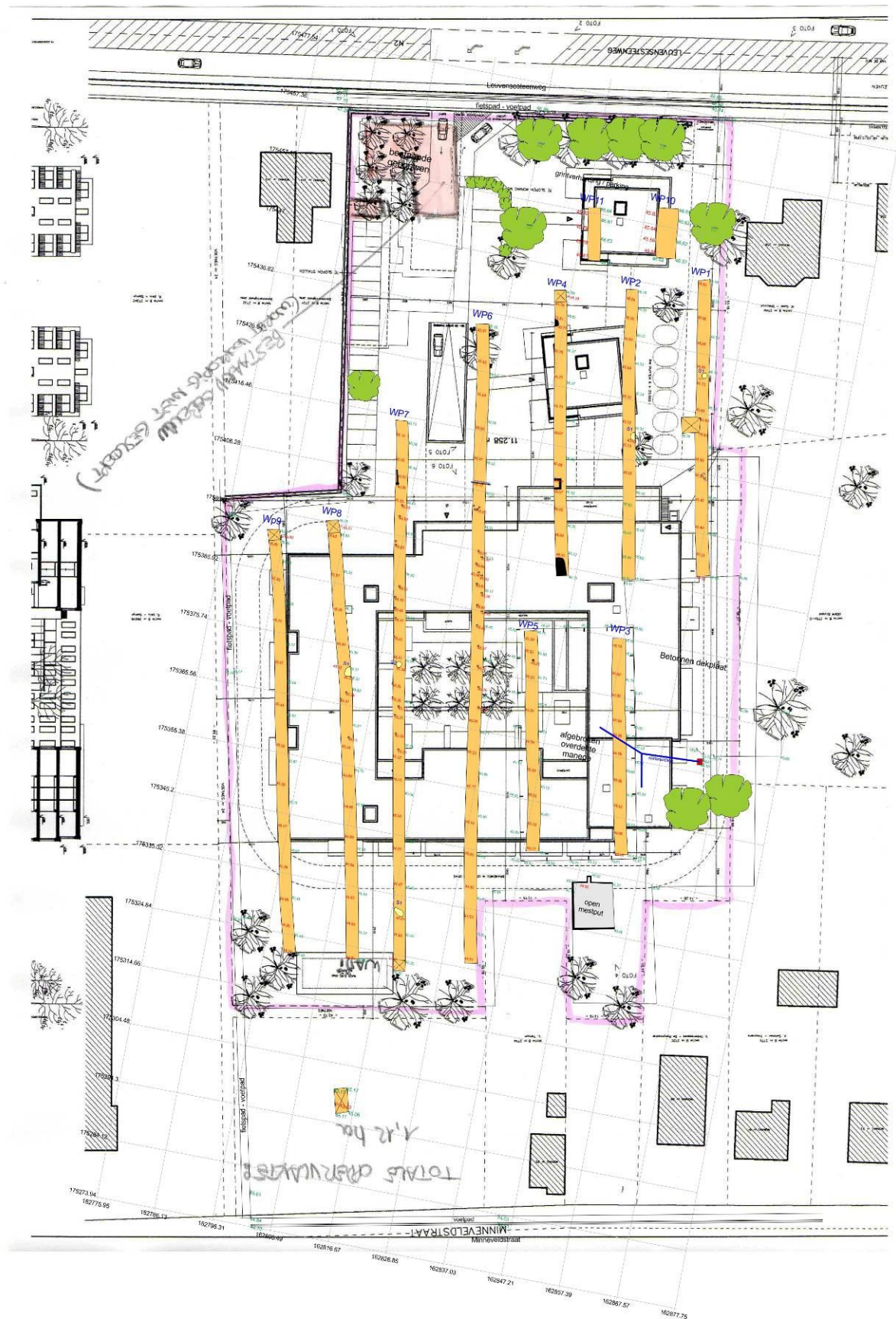
De te onderzoeken percelen liggen op de Bodemkaart van België in een zone deels gekarteerd als OB, deels Lba0, Lemige zandbodem, droog, met textuur B horizont fase 0 (dikke A-horizont > 40 cm).

Uittreksel uit de bodemkaart van België © geopunt.be De blauwe rechthoek duidt het onderzoeksgebied aan.

2.7. een projectie van het proefsleuvenonderzoek op het bouwplan

2.8. een projectie van het proefsleuvenonderzoek op het kadasterplan;

Federale
Overheidsdienst
FINANCIEN

Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie

3. archeologische voorkennis

3.1. een omschrijving van desktop-voorstudie, consultatie en interpretatie van de Centrale Archeologische Inventaris inbegrepen

3.1.1. De Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (Graaf de Ferraris - 1772 - 1775)

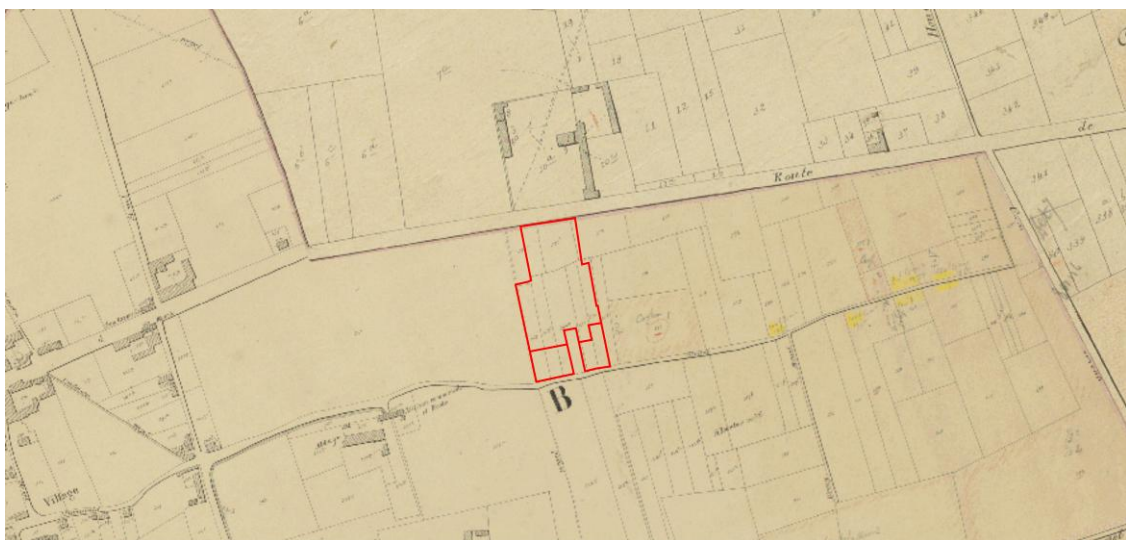

©KBR – Agiv / geopunt

Het te onderzoeken gebied ligt ten noordoosten van de Abdij van Kortenberg op ongeveer 100 m afstand. Het terrein is ingekleurd als akker. Langsheen de Leuvensesteenweg die begin 18de eeuw werd aangelegd is geen bebouwing aanwezig op of in de directe omgeving van het terrein.

De navolgende kaarten³ geven bijna identiek hetzelfde beeld: geen bebouwing, wel een kleine evolutie in de perceelsindeling. We geven derhalve enkel een uittreksel uit de diverse kaarten; het onderzoeksgebied is telkens rood omrand.

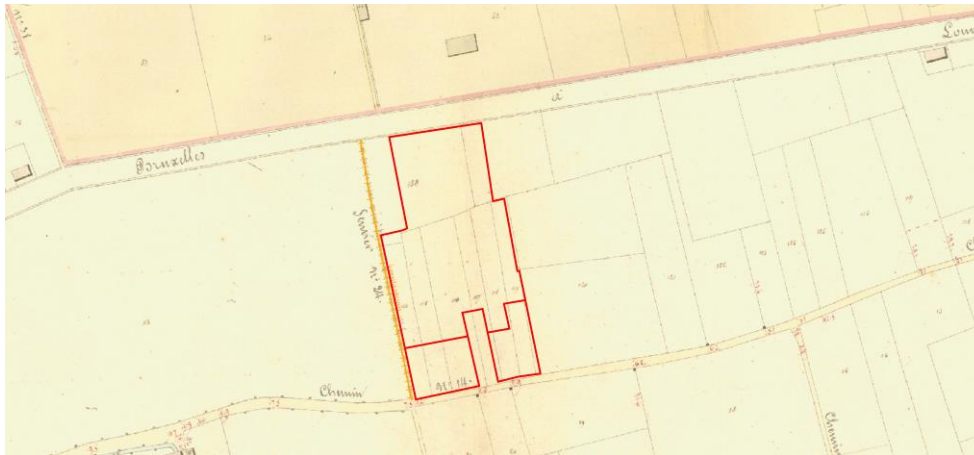
3.1.2. Uittreksel uit de Popp – kaart (1842 – 1879)

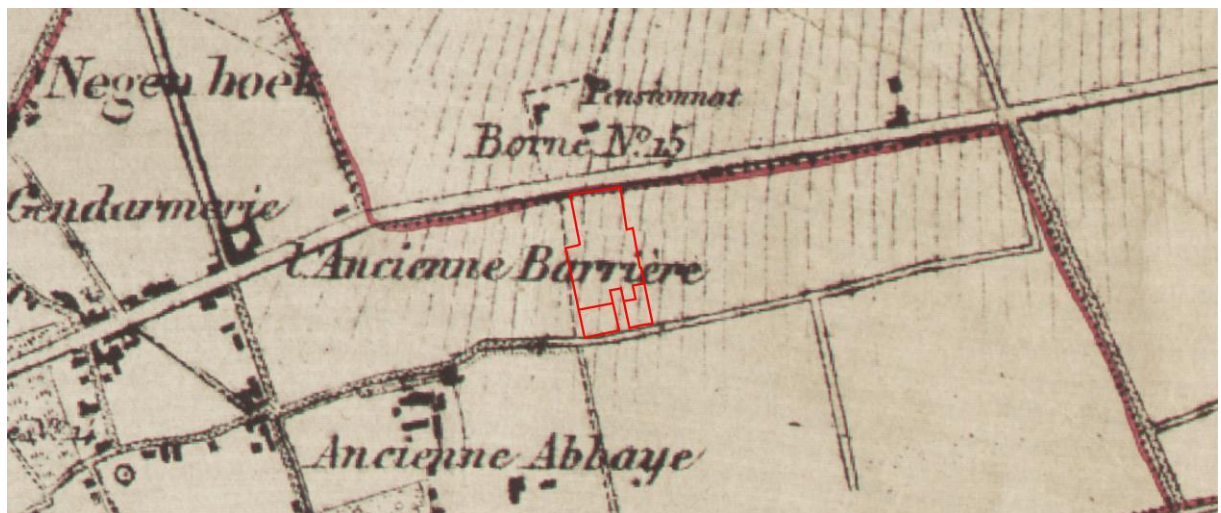
³ Bron: www.geopunt.be/kaart (Ferriskaart, Popp-kaart en Vandermaelenkaart. Voor de Atlas van Buurtwegen werd beroep gedaan op <http://gis.vlaamsbrabant.be/webgis/bin/view/AtlasBuurtwegen>

3.1.3. Uittreksel uit de Atlas van Buurtwegen (ca. 1850-1856)

3.1.4. Uittreksel uit de Vandermaelenkaart (ca. 1846-1854)

Aangezien de Popp-kaart, de Atlas van Buurtwegen en de Vandermaelen kaart uit quasi dezelfde periode dateren is het uiteraard logisch dat alle kaarten hetzelfde beeld geven. Toch kan gesteld dat bebouwing op het terrein zeker niet eerder voorkwam dan de tweede helft van de 19de eeuw, vermoedelijk zelfs pas in de 20ste eeuw. Het gebouw op perceel 273b² lijkt het eerste gebouw te zijn dat ooit op deze percelen gebouwd werd.

De Ferrariskaart en nog meer de Vandermaelenkaart geven een indicatie van het terreinprofiel. Het onderzoeksgebied ligt op de zuidflank van een lichte verhevenheid in het landschap.

3.1.5. Centraal Archeologische Inventaris

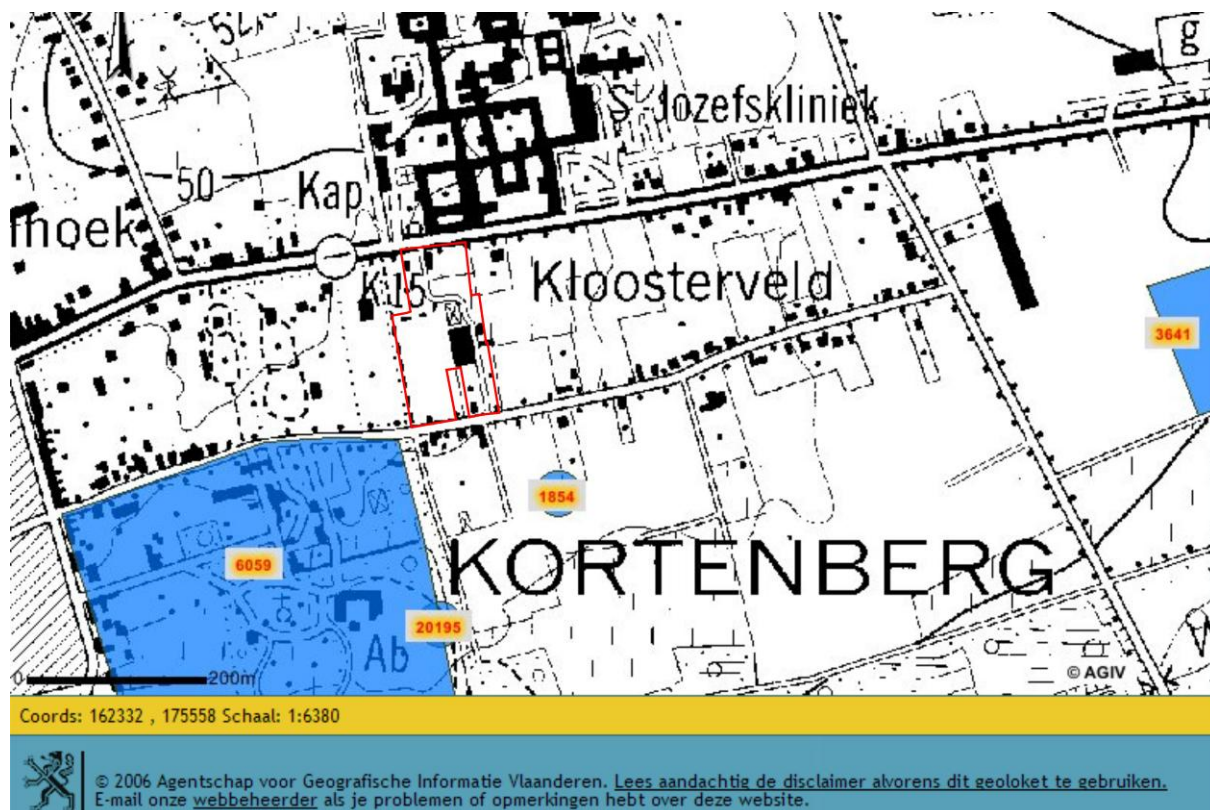
In de CAI (centraal Archeologische inventaris) staan in de directe omgeving van het onderzoeksgebied vier inventarisnummers:

3641 (ten oosten): Een kleine gebroken afslag en mediaal fragment van een licht gepatineerde sporadisch geretoucheerde kling. Sterk beschadigd fragment van een gepolijste bijl. De drie artefacten zijn in grijsgele silex.

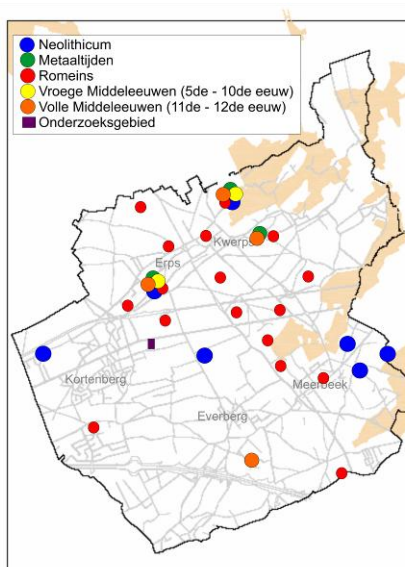
1854 (ten zuiden): zilveren denier geslagen te Leuven onder Hendrik III (1235-1261), met op de voorzijde een Brabants kruis en op de keerzijde een klimmende leeuw en een Gallo-Romeinse fibula met veersluiting volgens keltische traditie

20195 (ten zuiden): ronde bakstenen constructie: ijskelder?

6059 (ten zuidwesten): Voormalige Benedictijnenvrouwenabdij (Abdijdreef nr. 34-40). Gesticht door Godfried I van Brabant bij begin XII. Gotische spitsboogpoort met afschuining-profiel in de zandstenen benedenverd. van het later uitgebreid en gewijzigd poortgebouw (XVIII en XIX ?); goed bewaard houtwerk met ijzeren beslag; doorgang overkluist met een spits tongewelf. Aanhorigheden in traditionele stijl uit XVII-XVIII (heden verbouwd tot woning). In de vernieuwde omheiningsmuur opnieuw gebruikt, XVIII zandstenen rondboogdeurtje met geprofileerde imposten en hartmotief in de sluitsteen (nr. 34). Classicistisch hoofdgebouw uit XVIII d; blijkbaar grondig aangepast (heden retraite-huis).

Centraal archeologische inventaris, situering van de 4 geregistreerde vindplaatsen @Agentschap Onroerend Erfgoed

Walter Sevenants geeft op de website <http://www.erfgoedhuis-kortenberg.be/> een overzicht van de archeologische vondsten op het grondgebied van de fusiegemeente Kortenberg van het neolithicum tot en met de volle middeleeuwen.

Compilatiekaart op basis van de door Sevenants op de vernoemde website geplaatste kaarten van vindplaatsen opgedeeld in 5 perioden

3.1.6. Conclusie

Voor de prehistorie tot en met de Volle Middeleeuwen ligt het terrein aan de rand van een concentratie van vondstmeldingen van vooral Romeins materiaal. Op enkele honderden meters meer noordelijk ligt de vindplaats "Villershof" in de deelgemeente Erps; een belangrijke vindplaats met sporen uit de ijzertijd, merovingische periode tot en met Volle middeleeuwen⁴.

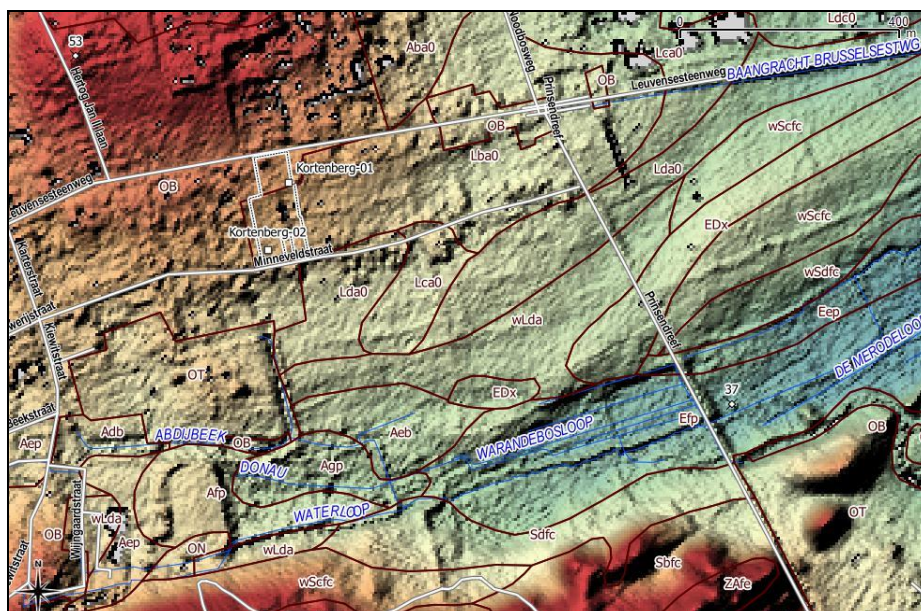
Wat betreft de postmiddeleeuwse periode kan gesteld worden dat er geen aanwijzingen zijn voor bebouwing op het terrein. De Abdij ontwikkelde binnen de grachten op zo'n 100 m afstand van het te onderzoeken terrein terwijl het terrein zelf, zoals mogelijk af te leiden is uit het toponiem "kloosterveld" tot het landbouwareaal van de abdij behoorde. Pas eind 19de mogelijk begin 20ste eeuw – de juiste bouwdatum is onbekend – werd een eerste pand gebouwd op het nu als perceel 273b² geregistreerde stuk grond aan de Leuvensesteenweg. In de directe omgeving zijn enkele losse vondsten vermeld, maar geen duidelijke aanwijzing voor drukke antropogene (bouw)activiteiten.

4. de onderzoeksoopdracht

4.1. Het geomorfologisch en bodemkundig onderzoek (dr. S. Dondeyne, bodemkundige)

4.1.2 Geomorfologische en bodemkundige context

De site "Leuvensesteenweg 346" in Kortenberg werd bezocht op 11-06-2014. Twee profielputten werden bestudeerd ter oriëntatie van het aanleggen van proefsleuven: profiel "Kortenberg-01" bevond zich in het hoger gelegen deel van de site (kadastraal nr 274h); het tweede profiel (Kortenberg-02) werd gekozen in het laagste deel van de site (kadastraal nr 269b), zodat potentieel twee uiterste bodemtypes zouden kunnen waargenomen worden. Standaard beschrijving van deze profielen wordt in bijlage geven; textuur werd in het veld geschat.

Figuur 1 - Situering van de site en ligging van de bodemprofielen op de digitale bodemkaart en beschaduwde terreinbeeld (LiDAR data, res. 5 × 5 m)

⁴ HOORNE, J., BASTIAENS, J., DE MULDER, G., DEFORCE, K., ERVYNCK, A., LENTACKER, A., STURTEWAGEN, K., 2009, Archeologisch noodonderzoek te Erps-Kwerps- Villershof (Kortenberg, prov. Vlaams-Brabant). Nederzettingssporen uit de ijzertijd, de vroege en de volle middeleeuwen, VIOE, Relicta 4, p.23-80

De site is gelegen op de zuidelijke helling van een kleine heuvel (hoogte 53 m TAW); opvallend is dat de zuidelijk rand van de site overeenkomt met een onregelmatig talud, dat evenwijdig loopt aan de Minneveldstraat (Fig. 1). De site helt naar een beekvallei (37 m TAW) die tot het Dijlebekken hoort, ten noorden van Diestiaan getuigenheuvels.

Het noordelijk deel van de site valt op de bodemkaart binnen "bebouwde zone" (OB) (Fig. 1); dit houdt in dat bodems hier niet onderzocht werden tijdens de bodemkartering. De bodems ten noorden van de site zijn gekarteerd als Aba0 bodems; dit bodemtype zijn leembodems ("A.."), die goed gedraineerde zijn ("..b."), een kleiaanrijdingshorizont hebben ("..a"), en die geen sporen vertonen van erosie te hebben ondergaan ("...0"). Het zuidelijk deel van het perceel is gekarteerd als Lba0 bodems. Dit bodemtype verschilt van het Aba0 bodemtype door zijn iets lichtere textuur ("L.." of Zandleem).

4.1.3. Bespreking van de bodemprofielen

4.1.3.1. Algemene kenmerken

Beide profielen hadden goed ontwikkelde A-horizonten en met de kleiaanrijdingshorizont op meer dan 50 cm diepte. De profielen vertonen dus de kenmerken van bodemtypes die aangeduid worden als faze "...0", wat er ook op wijst dat ze geen of weinig erosie hebben ondervonden. Het hoogste gelegen bodemprofiel (Kortenbergh-01) had een leem textuur (A), terwijl de textuur van het lager gelegen bodemprofiel zandleem was (L). Het profiel Kortenbergh-01 sluit dus aan bij kaartenheid Aba0 zoals aangeduid in het noordoost van de site; Kortenbergh-02 komt dus overeen met het Lba0 bodemtype zoals aangeduid op de bodemkaart. In beide profielen was de kleiaanrijdingshorizont "geklekt" en dit was meer uitgesproken in de zandleem bodem. In beide profielen bevond zich het tertiair substraat van de Diestiaan formatie op meer dan 130 cm diepte.

4.1.2.1. Profielput Kortenbergh-01 (Fig. 3)

De bovenste horizont bestond uit zandig materiaal dat was aangebracht voor de paardrijsschool. Daaronder bevond zich een typische leem bodem met een duidelijke kleiaanrijdingshorizont (Bt). In de Bt horizont was de toename aan klei duidelijk voelbaar vanaf 60 cm diepte, en ook waren er duidelijk kleihuidjes gevormd. Een E horizont, was niet meer waarneembaar. Aangenomen wordt dat door aanvoer van organisch materiaal en bioturbatie deze vervaagd is tot een overgangshorizont die we als "AB horizont" aangeduid hebben. Het onderste deel van de Bt horizont vertoonde een zwak patroon van blekere vlekken, en daarom aangeduid als Bt/E horizont. Op 130 cm diepte bevond zich tertiair materiaal: eerste een laag van basisgrind bestaande uit rolkeien met daaronder glauconiet houdend grofzand, typisch voor het Diestiaan.

4.1.2.2 Profielput Kortenbergh-02

Dit profiel is erg gelijkaardig aan het voorgaande profiel, echter, met dit verschil dat de textuur iets grover is (zandleem L). De kleitoename in de Bt horizont was ook minder uitgesproken, maar kleihuidjes waren wel aanwezig. Onderaan in het profiel, in het tertiair materiaal, werd een ijzerzandsteen laag aangetroffen. Aangezien de kleiaanrijdingshorizont hier duidelijker geklekt was zou men, volgens het Belgisch classificatie systeem als een (qw)Lba(b)0, waar (w) naar het kleihoudend zandsubstraat en (q) naar het ijzerhoudend zandsteensubstraat verwijst.

4.1.2. Conclusies

De bodems van deze site lijken weinig verstoord door menselijke activiteit. Wel heeft de bovenste halve meter heel wat bioturbatie ondergaan, voornamelijk van regenwormen. Indien er archeologische sporen aanwezig zijn, lijken de voorwaarden goed dat deze bewaard zouden zijn onder de bouwvoor en in het bovenste deel van de kleiaanrijdingshorizonten.

4.1.3 Bijlage

4.1.3.2. Gedetailleerde profielbeschrijving⁵

Site information

Sunny dry weather, with temperature slightly above 20 °C. The soil was moist throughout

Date 11 juni 2014

Profile: Kortenberg-01 (Fig. 3)

Location: Kortenberg, Leuvensesteenweg

N 50° 53' 20.54''", E 4° 33' 4.93'';

LB72 162849,175426 (gps +/- 5 m)

Altitude 46 m asl. (TAW)

Groundwater -

Authors: Stefaan Dondeyne, Jan Claesen

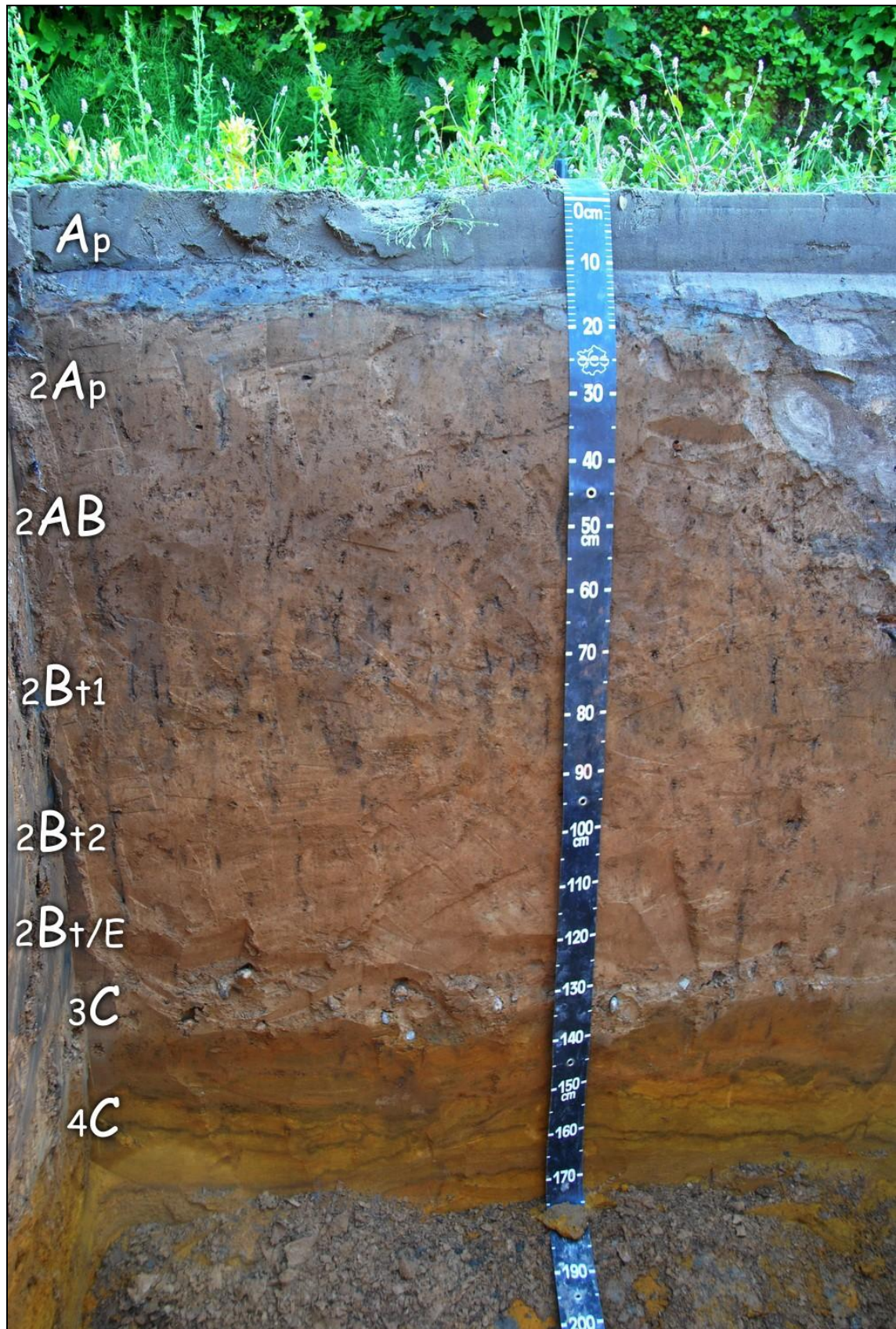

Environment of profile Kortenberg-01

---

⁵ Following the FAO, 2006. Guidelines for soil profile description, FAO, Rome; and using Revised Standard Soil Color Charts, 1997.

Profil "Kortenbergl-01"

Horizon description (west facing wall of the profile pit)

Horizon	Depth (cm)	Description	Diagnostic features
Ap	0-20	Sandy Loam in FAO classes (S in Belgian textural classes), broad for horse riding school; Dull yellowish brown 10YR 5/3 (moist), slightly sticky, plastic and friable moist; weak, medium sub-angular blocky structure, few fine and medium roots; few tubular and interstitial pores; boundary smooth and abrupt	Ochric horizon of Transportic material
2Ap	20-40	Silt Loam in FAO classes (A in Belgian textural classes); Brown 10YR 4/4 (moist), slightly sticky, plastic and friable moist; moderate, medium subangular to angular blocky structure; many fine roots; common tubular and interstitial pores and many earthworm galleries; boundary smooth to wavy and gradual. (in right part drain ditch filled with medium sand)	Ochric horizon
2AB	40-60	Silt Loam in FAO classes (A in Belgian textural classes); Dark brown 10YR 3/4 (moist); slightly sticky, plastic and friable moist; strong medium subangular to angular blocky structure; common fine roots; many tubular and interstitial pores, many earthworm galleries; boundary irregular and clear	Cambic horizon
2Bt1	60-75	Silt Loam in FAO classes (A in Belgian textural classes), slightly more clay than above; Dark brown 10YR 3/3 (moist); slightly sticky, very plastic and friable moist; strong medium angular blocky structure; clear thin almost continuous clay cutans; few fine roots; many tubular and interstitial pores, many earthworm galleries; boundary smooth and gradual	Argic horizon
2Bt2	75-110	Silt Loam in FAO classes (A in Belgian textural classes), with clear clay increase; Brown 10YR 4/6 (moist); slightly sticky, very plastic and friable moist; strong medium to coarse angular blocky structure, clear thin almost continuous clay cutans; few fine roots; many tubular and interstitial pores, common earthworm galleries; boundary smooth and gradual	Argic horizon
2Bt/E	110-130	Silt Loam in FAO classes (A in Belgian textural classes), with less clay; Brown 10YR 4/4 (moist) with lighter coloured and lighter textured Dull yellow orange 10YR 6/4 (moist) patches; slightly sticky, very plastic and friable moist; strong medium angular blocky structure; local thin clay cutans; less clayey; no roots, very few earthworm galleries; boundary smooth and abrupt to clear	Argic horizon
3C	130-140	Fine material Loam in FAO classes (L in Belgian textural classes), mixed with coarse sand and rounded pebbles (tertiary 'base gravel'); no structure; Brown 10YR 5/4 (moist); weak to no structure; boundary smooth and abrupt	Ruptic
4C	140-180+	Coarse to medium Loamy Sand to Sandy Loam in FAO classes (S in Belgian textural classes) (Sands of Diestiaan formation), no structure; Yellowish brown 10YR 5/8 (moist); with Brown 10YR 4/6 (moist) continuous clay-(humus?) bands	Ruptic

Classification

- WRB-2014⁶: Haplic Luvisol (Siltic, Transportic, Bathyruptic)
- Symbol on the soil map of Belgium (sheet Erps-Kwerps 89W): OB
- Soil type (w)Aba0

⁶ IUSS Working Group WRB. 2014. World Reference Base for Soil Resources 2014. International soil classification system for naming soils and creating legends for soil maps. *World Soil Resources Reports* No. 106. FAO, Rome.

Profile: Kortenbergh -02 (Fig. 4)

Location: Kortenbergh, Leuvensesteenweg

N 50° 53' 16.54", E 4° 33' 2.91"

LB72 162810, 175302 (gps +/- 5 m)

Altitude 45 m asl. (TAW)

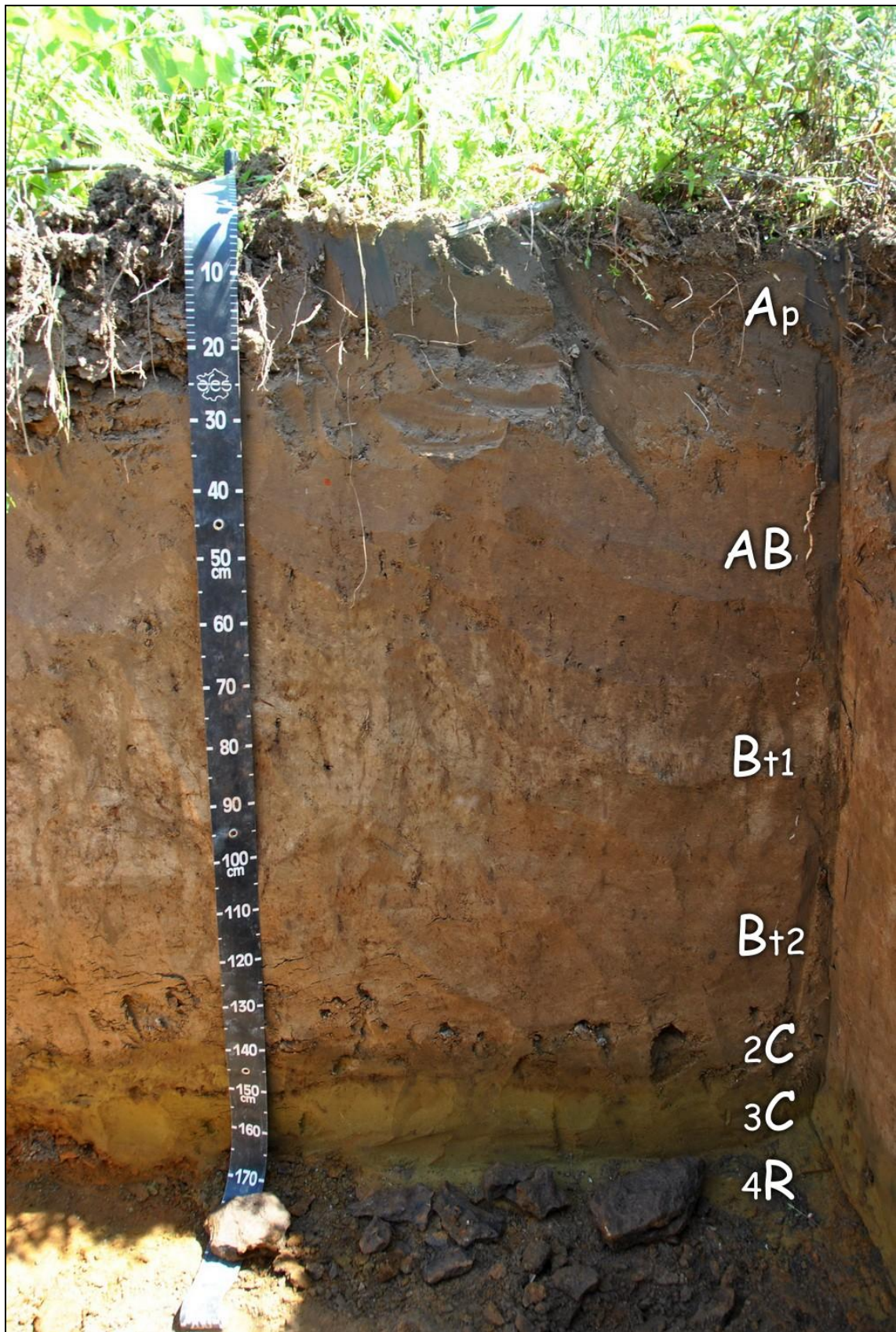
Groundwater -

Authors: Stefaan Dondeyne, Jan Claesen

Figuur 6 – Profiel “Kortenbergh-02” en omgeving

Profil "Kortenbergr-02"

Horizon description (west facing wall of the profile pit)

Horizon	Depth (cm)	Description	Diagnostic features
Ap	0-30	Silt Loam in FAO classes (but more loamy than first profile and L in Belgian textural classes); Brownish black 10YR 3/2 (moist), slightly sticky, plastic and friable moist; moderate, medium to strong subangular to angular blocky structure; many fine roots; common tubular and interstitial pores and many earthworm galleries; boundary smooth and gradual	Mollic horizon
AB	30-60	Silt Loam in FAO classes (but more loamy than first profile and L in Belgian textural classes); Dull yellowish brown 10YR 4/3 (moist); slightly sticky, plastic and friable moist; strong medium subangular to angular blocky structure; common fine roots; many tubular and interstitial pores, many earthworm galleries; boundary irregular and clear	Cambic horizon
Bt1	60-110	Silt Loam in FAO classes (but more loamy than first profile and L in Belgian textural classes), slightly more clay than previous horizon; Brown 10YR 4/4 (moist) with lighter textured and lighter coloured Dull yellow orange 10YR 6/3 (moist) patches; slightly sticky, plastic and friable moist; moderate medium subangular to angular blocky structure; clear thin clay cutans on pedfaces structure and on pores; few fine roots; many tubular and interstitial pores, many earthworm galleries; boundary wavy to irregular and gradual	Argic horizon; Albic material, Retic properties
Bt2	110-150	Silt Loam in FAO classes (L in Belgian textural classes); Brown 10YR 4/4 (moist); slightly sticky, very plastic and friable moist; moderate medium subangular blocky structure, clear thin clay cutans on pedfaces and on pore linings; very few fine roots; few tubular and interstitial pores, few earthworm galleries; boundary smooth and abrupt	Argic horizon
2C	150-170	Silt Loam in FAO classes (L in Belgian textural classes); Brown 10YR 4/4 (moist); Brown 10YR 4/4 (moist); no structure, and rounded gravel ("basis grind");	Ruptic
3C	150-170	Coarse to medium Loamy Sand to Sandy Loam in FAO classes (S in Belgian textural classes) (Sands of Diestiaan formation); no structure, Brown 7.5YR 4/6 (moist); with Olive brown 2.5Y 4/6 (moist) bands (glauconite rich)	Ruptic
4R	>170 cm	Fractured iron rich sandstone, probably not continuous	Leptic

Classification

- WRB-2014: Retic Phaeozem (*Siltic, Bathyleptic*)
- Symbol on the soil map of Belgium (sheet Erps-Kwerps 89W): Lba0
- Soil type (Belgian classification): (qw)Lba0(b)

4.2. Proefsleuvenonderzoek

Het proefsleuvenonderzoek, archeologische prospectie met ingreep in de bodem, werd uitgevoerd op donderdag 12/06/2014. In afwijking op het voorgestelde en op de startvergadering besproken sleuvenplan werd er geen sleuf gegraven dwars door de betonnen plaat getrokken die in de oostelijke helft een deel van het terrein bedekt. Ook werd rekening gehouden met te behouden bomen en de mogelijkheid om de parking aan de Leuvensesteenweg na het onderzoek nog te kunnen gebruiken als

werf / parking. Alle proefsleuven zijn in noordzuid richting aangelegd parallel aan de perceelsscheiding tussen de percelen 274h en 274m.

4.2.1. De vrijgelegde oppervlakte:

Kortenbergh			
Leuvensesteenweg			
2014-178			
afmetingen sleuven			
werkput nr	lengte	breedte	opp m ²
1	51	2	102
2	50	2	100
3	37,4	2	74,8
4	49,4	2	98,8
5	38	2	76
6	110	2	220
7	95,75	2	191,5
8	76	2	152
9	73	2	146
10	8,7	3,6	31,32
11	9,2	2	18,4
archeologisch vlak			1.210,82
totale terreinoppervlakte			10.000
% onderzocht			12,10%
niet onderzoekbaar door bebouwing of behoud bomen (bij benadering)			1.050
totaal onderzoekbaar			8.950
totaal onderzocht			13,52%

4.2.2. Beschrijving van de proefsleuven:

4.2.2.1. Wp 1: lengte 51 m, breedte 2 m, oppervlakte 102 m²

niveau maaiveld: van 45,86 m in het zuiden tot 46,45 m in het noorden
 archeologisch vlak: van 45,35 m in het zuiden tot 45,82 m in het noorden
 gemiddelde diepte: 55 cm

Sporen: S1, één geregistreerd spoor, een quasi cirkelvormige lichtbruine verkleuring met houtskoolspikkels (rottend hout van haarwortels?) diameter 86 cm.

Twee cirkelvormige, groengrijze verkleuringen werden ingemeten maarniet als spoor geregistreerd. Het zijn restanten afkomstig van een recent springparcours voor jumping. De vulling van deze sporen is gelijk aan de toplaag van in het profiel: groengrijze sterk glauconiet houdende klei die gebruik is voor de aanleg van de dressuurpiste van de voormalige manège Hertog Jan.

Algemeen overzicht WP1

WP1, spoor 1

4.2.2.2. Wp 2: lengte 50 m, breedte 2 m, oppervlakte 100 m²

niveau maaiveld: van 45,86 m in het zuiden tot 46,76 m in het noorden
 archeologisch vlak: van 45,31 m in het zuiden tot 46,04 m in het noorden
 gemiddelde diepte: 63 cm

Sporen: Spoor 1, één geregistreerd spoor, een quasi halfcirkelvormige lichtbruine verkleuring met houtskoolspikkels (rottend hout van haarwortels?) diameter 133 cm, doorsnede gemeten tegen het oostprofiel van de werkput waarin het spoor verdwijnt. Er werden geen artefacten in aangetroffen.

Algemeen overzicht WP2

WP2, spoor 1

4.2.2.3. Wp 3: lengte 37,4 m, breedte 2 m, oppervlakte 74,8 m²

niveau maaiveld: van 45,62 m in het zuiden tot 45,66 m in het noorden
archeologisch vlak: van 45,08 m in het zuiden tot 45,13 m in het noorden
gemiddelde diepte: 53 cm

Deze werkput, en werkput 5, werden aangelegd aan de oost en westrand binnen de “overdekte anège” teneinde de verstoring in de bodem vast te kunnen stellen ten behoeve van de funderingen van deze hal. De zwarte blokjes aan de omtrek van de hal zijn de steunpunten van de houten spanten, die in de grond steunen op grote betonblokken. In beide sleuven werden géén sporen aangetroffen behoudens een recente waterleiding in zwarte kunststof.

Het maaiveld van zowel werkput 3 als 5 ligt quasi op hetzelfde niveau, een gevolg van de egalisering voor het loopvlak in de overdekte hal.

Algemeen overzicht WP3 met rechtsboven de aanzetten van de houten spanten van de trainingshal.

4.2.2.4. Wp 4: lengte 49,4 m, breedte 2 m, oppervlakte 98,8 m²

niveau maaiveld: van 46,15 m in het zuiden tot 46,58 m in het noorden
archeologisch vlak: van 45,53 m in het zuiden tot 45,75 m in het noorden
gemiddelde diepte: 73 cm

In deze werkput werden 3 recente sporen aangetroffen (niet genummerd op het plan). Het meest noordelijk blijkt een funderingsput van een staander die deel uitmaakte van een poortconstructie naar de overdekte hal. Het tweede is een rechthoekig bakstenen kundament afkomstig van de stookplaats van een oude tuinserre en het derde is een gele lemige zandlaag, onderlaag van de fundering voor de toegangsweg naar de overdekte hal.

Algemeen overzicht WP4

WP4, funderingsspoor van de poortconstructie

WP4, restanten van de stookplaats van de tuinserre

4.2.2.5. Wp 5: lengte 38 m, breedte 2 m, oppervlakte 76 m²

niveau maaiveld: van 45,74 m in het zuiden tot 45,79 m in het noorden
 archeologisch vlak: van 45,17 m in het zuiden tot 45,29 m in het noorden
 gemiddelde diepte: 55 cm

In het noordelijk deel werd één paalgat aangetroffen; een restant van de inrichting van de overdekte hal. Verder geen sporen behoudens de kunststoffen waterleiding; zie beschrijving werkput 3.

WP5, algemeen overzicht met links restanten van de houten spanten van de trainingshal.

4.2.2.6. Wp 6: lengte 110 m, breedte 2 m, oppervlakte 220 m²

niveau maaiveld: van 45,37 m in het zuiden tot 46,36 m in het noorden
 archeologisch vlak: van 44,91 m in het zuiden tot 45,97 m in het noorden
 gemiddelde diepte: 44 cm

In de noordelijke helft werd een bundel elektriciteitskabels aangetroffen die de werkput dwarst. Centraal werden sporen aangetroffen van 18 witlofoventjes. In de bruine zandleem bodem tekenden zich mooi de rechthoekige contouren af van de verbrande leem aan de buitenzijde van de ingegraven schoorsteentjes en bij een aantal was ook het “verwarmingskanaal” nog zichtbaar, altijd naar het westen gericht vanuit het schoorsteentje. De witlofoventjes situeren zich allemaal op het kadasterperceel 269b

waarvan de noordelijke perceelsgrens ook de begrenzing van deze sporen vormt. In zuidelijke richting komen deze sporen voor tot ongeveer het midden van de manègehal.

WP6, sporen van witloofvoentjes

4.2.2.7. Wp 7: lengte 95,75 m, breedte 2 m, oppervlakte 191,50 m²
niveau maaiveld: van 45,30 m in het zuiden tot 46,73 m in het noorden
archeologisch vlak: van 44,91 m in het zuiden tot 46,14 m in het noorden
gemiddelde diepte: 42 cm

Sporen: in deze werkput werden van noord naar zuid verspreid 15 restanten van witloofvoentjes aangetroffen.

WP7, restant van één van de witloofvoentjes

Genummerde sporen:

Spoor 1 is een ovaal, lichtbruine vlek van 195 cm x 95 cm, noordwest – zuidoost georiënteerd. Hierin werden géén archeologica aangetroffen. Vermoedelijk betreft het een kleine extractiekuil.

WP7, spoor 1

Spoor 2: een cirkelvormige lichtbruine verkleuring met een gemiddelde diameter van 85 cm. Ook in dit spoor werden géén archeologica aangetroffen, wat een verdere determinatie of interpretatie bemoeilijkt.

WP7, spoor 2

4.2.2.8. Wp 8: lengte 76 m, breedte 2 m, oppervlakte 152 m²

niveau maaiveld: van 45,38 m in het zuiden tot 46,53 m in het noorden
 archeologisch vlak: van 44,84 m in het zuiden tot 45,62 m in het noorden
 gemiddelde diepte: 74 cm

Sporen: in deze werkput werden nog 3 restanten van witloofventjes aangetroffen.

WP8, restant van een witlofoventje centraal in de sleuf en links in het westprofiel.

Spoor 1: een halfcirkelvormige (licht)bruine verkleuring die verdwijnt in het oostprofiel. Diameter 156 cm en net zoals alle andere genummerde sporen werden ook hier geen archeologica in aangetroffen.

WP8, spoor 1

4.2.2.9. Wp 9: lengte 73 m, breedte 2 m, oppervlakte 146 m²

niveau maaiveld: van 45,40 m in het zuiden tot 46,49 m in het noorden
 archeologisch vlak: van 44,74 m in het zuiden tot 45,99 m in het noorden
 gemiddelde diepte: 58 cm

Geen sporen aangetroffen.

4.2.2.10. Wp 10: lengte 8,70 m, breedte 3,60 m, oppervlakte 31,32 m²

niveau maaiveld: van 46,57 m in het zuiden tot 46,64 m in het noorden
 archeologisch vlak: van 45,55 m in het zuiden tot 45,83 m in het noorden
 gemiddelde diepte: 85 cm

Geen sporen aangetroffen.

4.2.2.11. Wp 11: lengte 9,2 m, breedte 2 m, oppervlakte 18,40 m²

niveau maaiveld: van 46,67 m in het zuiden tot 46,64 m in het noorden
 archeologisch vlak: van 45,81 m in het zuiden tot 45,92 m in het noorden
 gemiddelde diepte: 80 cm

Geen sporen aangetroffen.

WP 9, 10 en 11 algemeen beeld

5. Besluit

Algemeen kan gesteld worden dat de antropogene activiteiten die duidelijke sporen hebben nagelaten op het terrein dateren uit de 20ste eeuw. Deze sporen zijn zelfs zeer recent te noemen in archeologische termen zeker wat betreft de bouw- en inrichtingsactiviteiten die allemaal te maken hebben met de uitbating van een hippisch centrum; een parking voor bezoekers, aangelegd met een onderlaag in bouwpuin waarop een laag gebroken grijs grint werd aangebracht, een dressuurplein en een jumpingterrein, een overdekte trainingshal en een 15 cm tot 20 cm dikke betonnen vloerplaat waarop stallingen hebben gestaan voor paarden en opslag van voer.

Enkel de funderingen van de spanten voor de hal hebben een negatieve invloed gehad op het bodemarchief. De betonnen blokken zijn ca. 1 m x 2 m en 0,60 m dik en bevinden zich onmiddellijk onder het maaiveld. Eén van die blokken werd tijdens het proefsleuvenonderzoek uitgegraven omdat bij de aanleg van de proefsleuf 3 een waterleiding werd kapot getrokken.

Betonnen funderingsblok van één van de houten spanten van de hal.

Interessanter is de noordelijke helft van perceel 269b waar een vrij groot aantal - 36 – restanten werden aangetroffen van witlofoventjes. Zowel de schoorsteenpijpjes als de verwarmingskanaaltjes tekenden zich af in het archeologisch vlak waaruit afgeleid kan worden dat de schoorsteentjes aan de oostzijde van de kweekbedden stonden.

Uit telefonisch contact met de eigenaar van het terrein blijkt dat deze oventjes dateren uit de jaren 1950 – 1960; “de vader van de vorige eigenaar van het terrein was een amateur-witloofteler”.

Een witloofbed met op de voorgrond het “witlofoventje”

©

<http://oud.kortenbergh.com/vrijetijd/toerisme/Gastronomie.php>

6. Evaluatie

De afwezigheid van sporen en artefacten ouder dan de 20ste eeuw en de bodemverstorende ingrepen maken het terrein vanuit archeologisch standpunt weinig waardevol.

7. Beantwoording van de onderzoeksvragen:

Volgende vragen dienen beantwoord te worden tijdens het landschappelijk booronderzoek:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding
  - o Cfrt de gedetailleerde beschrijving van de profielen
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?
  - o Er ontbreken geen horizonten
- Zijn er tekenen van erosie?
  - o Er zijn geen aanwijzingen voor bodemerosie
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
  - o Enkel de top laag, Ap, is “verstoord” voor de aanleg van de verschillende delen van het hippisch centrum. Daar waar funderingen dieper in de bodem geplaatst zijn, de sokkels voor de overdekte hal, is de bodem verstoord tot een diepte van ca 70 cm tot 80 cm.
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
  - o Er zijn enkele sporen aanwezig bestaande uit kuilen zonder verdere determinerings- of dateringsmogelijkheid en restanten van witlofoventjes.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
  - o De aangehaalde sporen zijn antropogeen van aard en hebben te maken met landbouwactiviteiten
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
  - o De sporen van kuilen zijn zeer vaag, de sporen van witlofoventjes zijn zeer duidelijk afgetekend in het archeologisch vlak
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
  - o Er werden geen structuren aangetroffen behoudens restanten van de recente bouw- en inrichtingsactiviteiten op het terrein voor het hippisch centrum
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
  - o De kuilen kunnen niet gedateerd worden, alle andere sporen zijn uit de tweede helft van de 20ste eeuw
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten?
  - o Neen
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
  - o Niet van toepassing
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
  - o Geen archeologische waarde
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
  - o Niet van toepassing al zal de geplande bouwactiviteit een groot deel van de oorspronkelijke bodemopbouw vernielen.
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
  - o Niet van toepassing
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
  - o Niet van toepassing
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
  - o Niet van toepassing

8. Advies aan de toezichthoudende overheid:

Verder archeologisch onderzoek zal ons inziens geen andere inzichten opleveren, noch naar landschappelijke, noch naar bodemkundige, noch naar archeologische aspecten en waarden.

Gelet op voorgaande adviseren wij het volledige terrein vrij te geven van verder archeologisch onderzoek.

9. Bijlagen

- Fotolijst
- Alle sporenplan